

**a természeti értékek védelméről és a természetvédelem helyi szabályairól
szóló 1/2012.(I.30.) önkormányzat rendelet 4. melléklete**

**A Fényes-fürdő Természetvédelmi Terület
kezelési irányelvei**

Gyakorlati célkitűzések

Természeti értékek fenntartása, a terület természetvédelmi érdekekkel összhangban álló hasznosításának biztosítása

- a) A források és vízfolyások természetes állapotának javítása, de legalább a jelenlegi állapot megőrzése.
- b) A csatornák és az azok körül kialakult természetközeli társulások (ligeterdők) területének megőrzése.
- c) A területen található láprétfolt területének megőrzése, a zavarás csökkentése.
- d) Az égerligetek peremterületein az illegális vízelvezetések és lecsapolások felszámolása.
- e) A kezelési területen található feltöltődött tó és mocsárrendszer részleges a természetvédelmi szempontokat szem előtt tartó rehabilitációja és a kielégítő vízpótlás biztosítása.
- f) A tájidegen növényfajok lecserélése őshonos fajokra, illetve az agresszív adventív fajok visszaszorítása kifejezetten a kezelési terület természetvédelmi prioritású részein.
- g) A nem védett, de értékes peremterületek fokozatos védetté nyilvánítása.
- h) A fürdő új, alternatív szolgáltatásainak reklámozása, a megfelelő marketing stratégia kidolgozása.
- i) A természetvédelmi kezelésben lévő területek ökológiailag indokolt fenntartása, kezelési, rehabilitációs munkáinak elvégzése illetve, elvégzetése.
- j) A kezelési terület természetvédelmi szempontból értékes részeinek korlátozott körülmények között történő alternatív hasznosítása (erdei iskola, ökoturizmus), az ehhez szükséges infrastrukturális (tanösvény, információs táblák, ökoház) és személyi feltételek megteremtése.

A Fényes-fürdő Természetvédelmi Terület természeti értékeinek megóvását célzó természetvédelmi kezelési feladatok a következők:

Kiemelten fontos feladatok

1. Adatgyűjtés

A tervezett felújítási, beruházási, rehabilitációs munkálatok kivitelezésére kerülő területek vegetációtérképezése a kivitelezést megelőző 1-2 évben.

Cél: Az így szerzett információk nagy segítséget nyújtanak a természetvédelmi hatóság, a megbízó és kivitelező számára egyaránt, mert: szükség esetén módosítani lehet a határokat.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője.

Időpont: A beruházást megelőző 1-2 évben, a tervezés megkezdése előtt.

A védett növényfajok állományának felmérése

Cél: Védett növényfajok elterjedésének és állomány nagyságának ismerete nélkül nem biztosítható élőhelyük védelme, és nem mérhető a természetvédelmi kezelés eredményessége sem. Ezért a területen előforduló védett növényfajok állományait rendszeresen monitorozni kell azok virágzási időszakában.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője.

Időpont: Az adott növényfaj virágzási időszakában.

A ritka gerinctelenek monitorozása

Cél: A területen élő ritka gerinctelenek (puhatestűek, ízeltlábúak) előfordulásának feltérképezése és populáció nagyságának becslése.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője.

Időpont: Évente egy felmérés, május és szeptember között.

2. Kezelés

A víztestek jó állapotának fenntartása

Az év minden szakában biztosítani kell a forrásokból a csatornába jutó, illetve a tavakban lévő víz megfelelő minőségét és mennyiségét, akár mesterséges vízpótlás segítségével is.

Cél: A csatornában a jó állapot fenntartása, az áramlási viszonyok megőrzése.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője és a strandfürdő üzemeltetője.

Időpont: Folyamatosan, amikor a vízviszonyok megkövetelik a beavatkozást.

A terület nádasainak kezelése

A kezelési területen nagyobb foltokban a horgásztó és a feltöltődött tó és mocsárrendszer területén található nádas, amely kezelést igényel. Ennek oka a nád öregedésének és a tavi szukcessziós folyamatoknak a lelassítása. A kezelés módja a nádvágás, amit minden esetben a tél folyamán február 15.-ig be kell fejezni. A nádvágás során ügyelni kell a nádas mozaikosságának megőrzésére (a teljes terület ne ugyanabban az évben kerüljön learatásra). Ügyeljük arra, hogy a tarló magassága megfelelő legyen, mert 10-12 cm. alatti tarló magasság esetén megsérülhet a nád rhizómája és a növény elhal. A terület adottságai és a nádas méretei nem igényelnek gépi aratást. A learatott nádat minden esetben távolítsuk el a területről, és lehetőleg gondoskodjunk annak célszerű felhasználásáról.

Cél: Az egészséges, mozaikos nádas hosszútávú fenntartása.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője illetve a horgászegyesület.

Időpont: december 1- február 15

A kiszáradó kékperjés láprétfolt kezelése

A kezelési területen található kiszáradó kékperjés láprétfolt rehabilitálása és kezelése elsődleges célkitűzés. A területet a beerdősülés fenyegeti, ezért haladéktalanul meg kell kezdeni a láprét területén található fák, bokrok és cserjék irtását. Az itt található nyírfákat (*Betula pendula*) és az egzótákat (akác, jegenyenyár, platán) ki kell vágni, a ligeterdő és a láprét perem területén a fás szárú újulatot gyéríteni kell! Az erdő és a tisztás közötti határvonalat élesen meg kell rajzolni és fenn kell tartani. Ezeket a munkálatokat a vegetációs periódus kezdete előtt, a tél folyamán el kell végezni!

A terület kezelése kézi vagy könnyűgépes kaszással megoldható. A kaszálást évente egyszer, nyár végén, (július- augusztus) kell elvégezni. A növényi anyagot minden esetben a területről el kell távolítani!

Cél: A kiszáradó kékperjés láprétfolt hosszútávú fenntartása.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője.

Időpont: Előzetes rehabilitáció december - február, rendszeres kezelés július-augusztus.

A mesterséges gyepterületek kezelése

A fürdő nagy részének területét vetett rétek és legelők, illetve a kertvárosok Á-NÉR (Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer) kategóriába tartozó élőhelyek alkotják. A strand és üdülő övezet vetett gyep és pázsit területeit folyamatosan, évente többször kaszálni kell a gyomosodás elkerülése érdekében. A kezelés módja gépi kaszálás.

Cél: A mesterséges élőhely fenntartása, a gyomosodás elkerülése.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője és a strandfürdő üzemeltetője.

Időpont: Évente több alkalommal, az időjárási viszonyok és az élőhely állapotának függvényében.

A hosszú palka védelme

A hosszú palka termőhelyeinek védelme érdekében a kezelési területen található csatornák mentén a partszegélybe vágott horgász állások és kitaposott ösvények veszélyeztetik a csak itt előforduló növény fennmaradását. Ezért azon csatornák mentén, ahol a növény előfordul meg kell szüntetni az illegális ösvényeket és horgászállásokat, amelyek megbontják a part integritását. Az intézkedésekre tiltó táblákkal kell felhívni a figyelmet.

Cél: A hosszú palka védelme.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője.

Időpont: Folyamatosan.

Engedélyezett tevékenységek ellenőrzése

Ellenőrizni kell, hogy a hatósági engedéllyel folyó munkák az engedélynek megfelelően folynak-e. Az engedély nélküli vagy attól eltérő tevékenységek esetén intézkedni kell azok felfüggesztéséről.

Cél: Az illegális vagy az engedélyezett tevékenységtől eltérő munkák kiszűrése és felfüggesztése.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője.

A hatósági táblák meglétének ellenőrzése

Rendszeresen ellenőrizni kell a hatósági táblák meglétét. Hiányuk vagy megrongálódásuk esetén gondoskodni kell pótlásukról.

Cél: A hatósági rendeletek érvényre juttatása és a vendégek tájékoztatása.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője.

A területre látogatók teljes körű tájékoztatása

Gondoskodni kell a területen található információs táblák felújításáról, illetve újak kihelyezéséről.

El kell készíteni egy a területről szóló írásos anyagot, amely a fürdőpark szolgáltatásait bemutatja és ajánlja. Ebben részletesen ki kell térni az itt található természeti értékekre és a strandfürdő alternatív szolgáltatásaira. Ki kell dolgozni egy hatékony marketing stratégiát.

Cél: A területre látogatók minél szélesebb körű tájékoztatása.

Felelős: A strandfürdő üzemeltetője

Adventív és gyomfajok állományának visszaszorítása

A teljes kezelési területen gondoskodni kell a gyom és az adventív növényfajok visszaszorításáról. Ezt a vegetációs időszakban kell elvégezni több alkalommal, úgy hogy a növényeknek ne legyen lehetősége a magszórásra.

Cél: A terület természetes társulásainak megőrzése, kedvező közegészségügyi állapot fenntartása az allergén pollentermelő növények irtásával.

Felelős: A strandfürdő üzemeltetője és a természetvédelmi kezelő.

3. Adminisztráció

A Fényes- fürdő Természetvédelmi Terület védelmi zónáinak kialakítása

A kezelési területen ki kell jelölni a természeti prioritások zónáját, a kezelési zónát és a gazdálkodási zónát. Ezeket jól értelmezhetően ki kell jelölni és meg kell fogalmazni az egyes zónákra vonatkozó előírásokat.

Cél: A terület természeti értékeinek a hosszútávú megőrzése.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője.

A kiszáradó kékperjés láprét zárt területté nyilvánítása

A kezelési területen található láprét maradvány zárt területté kell nyilvánítani és ezt a területen tiltó táblákkal kell jelezni! Az intézkedést a kis méret és a nagy látogatottság indokolja.

Cél: A terület természeti értékeinek a hosszútávú megőrzése.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője és a strandfürdő üzemeltetője.

Továbbképzés

A kezelési területen dolgozó személyek számára biztosítani kell a megfelelő szakmai továbbképzést. Különös tekintettel a kezelési munkálatok szakszerű elvégzésére irányuló továbbképzésre, meg kell ismertetni az itt dolgozó személyekkel a természeti értékeket, azok környezeti igényeit. Szakszerű képzésben kell részesíteni azokat a munkatársakat, akik az alternatív foglalkozások megtartásával és a terület bemutatásával foglalkoznak.

Cél: A minél hatékonyabb munka elérése

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője és a strandfürdő üzemeltetője

Fontos feladatok

A területen folytatott kutatási eredmények begyűjtése és elemzése

Cél: A területen lezajlott biotikus és abiotikus változások az élővilágra gyakorolt hatásának a megismerése.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője

Időpont: Folyamatosan

A területre vonatkozó légi fotók és a rendelkezésre álló tematikus térképek beszerzése

Cél: A terület ökológiai adottságainak megértéséhez, a kezelés részletesebb tervezéséhez szükségesek a légi fotók és a tematikus térképek által szolgáltatott információk.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője.

Időpont: Folyamatosan.

A kezelési terület forrásainak és csatornáinak alapvető hidrológiai és hidrobiológiai paramétereinek rendszeres mérése

Cél: A terület vízminőségének folyamatos ellenőrzése biotikus és abiotikus mutatók alapján.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője, a területileg illetékes vízügyi igazgatóság.

Időpont: Évente legalább 3 alkalommal.

Az orchideák védelme

A fokozottan védett pókbangó és a területen előforduló másik két orchidea faj (poloskaszagú kosbor, szúnyoglábú bibircsvirág) termőhelyeinek rendszeres ellenőrzése az illegális növénygyűjtés és fokozott zavarás megakadályozása érdekében kiemelten fontos. Fel kell újítani a és ki kell bővíteni a területet jelenleg is határoló fakerítést

Cél: A fokozottan védett és védett növényfajok védelme.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője és a fürdőpark működtetői.

Időpont: Folyamatosan

A területen a környezet és természetvédelem szolgálatában álló ingatlanok karbantartása

A természetvédelmi területen található ingatlanok, infrastrukturális létesítmények fenntartása.

A természetvédelmi célokat közvetve vagy közvetlenül szolgáló infrastrukturális létesítmények, és ingatlanokat fel kell újítani és gondoskodni kell azok rendszeres karbantartásáról. Ki kell alakítani egy korszerű tanösvényt. Fel kell újítani a meglévő utakat és a csatornát átszelő fahidat. Ki kell bővíteni és felújítani a láprétfoltot védő fakerítést.

Cél: Az ingatlanok felújítása és karbantartása

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője és a strandfürdő üzemeltetője

A kezeléshez szükséges gépek beszerzése és karbantartása

A kezelési munkálatok elvégzéséhez minimálisan szükséges géppark: legalább 2 darab motoros cserjeirtó és fűkasza gép, egy közepes teljesítményű fűnyíró gép. A kézi motoros cserjeirtó és fűkasza gépek a peremterületek gazos, gyomos cserjésedő részeinek, míg a fűnyíró gép a gyepek és pázsit területek hatékony kezelésére alkalmasak.

Cél: A munka hatékonyságának a növelése

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője és a strandfürdő üzemeltetője

A gyűjtés által veszélyeztetett növény- és állatfajok előfordulási helyeinek ellenőrzése

A gyűjtés által leginkább veszélyeztetett növény- és állatfajok előfordulási helyeit rendszeresen ellenőrizni kell az illegális gyűjtés megakadályozása érdekében. Kiemelten érintett területek a láprétfolt illetve a csatornák és tavak környéke.

Cél: A zavarás és az illegális állat- és növénygyűjtés megakadályozása.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője.

Az illegális táborozás megszüntetése

A kezelési területen engedélyezett a sátrakkal történő táborozás. Ellenőrizni kell, hogy csak az erre kijelölt területeken állíthassák fel sátraikat a vendégek. Meg kell tiltani a csatornák és források környékén a sátorállítás és a táborozás egyéb formáját.

Cél: Az illegális táborozás megszüntetése, a terület zavarásának csökkentése

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője és a strandfürdő üzemeltetője

A horgászat korlátozása

A védett területen belül kizárólag a horgásztavon engedélyezhető a horgászat. A források és a csatornák mentén meg kell tiltani a horgászatot, a vízi és vízparti vegetáció védelme érdekében.

Cél: A terület természeti értékeinek a hosszútávú megőrzése.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője.

Hatósági engedélyezés

A kezelési területen mindennemű infrastrukturális fejlesztés, átalakítás csak részletes munkaterv benyújtása, és ha szükséges az adott hatóság által elrendelt előzetes vagy részletes környezeti hatástanulmány elkészítése után engedélyezhető.

Cél: A terület természeti értékeinek a hosszútávú megőrzése

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője

Lehetőség szerint

Madárodúk kihelyezése

A területen fészkelő énekesmadár fajok állományának növelése mesterséges fészkekodúk kihelyezésével. A fészkekodúkat a fiatalabb korú ligeterdő részekben célszerű kihelyezni, és figyelembe kell venni a majd kialakításra kerülő tanösvény útvonalát is, mivel a fészkekodúk és az azokat használó madárfajok bemutatása szerves részét képezheti a tanösvény programjának.

Cél: Az énekesmadár fajok védelme.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője és a MME helyi csoportja.

Időpont: Folyamatosan.

Denevérodúk kihelyezése

A denevérek nyári szállásának biztosítása mesterséges odúk kihelyezésével. Az odúkat a fiatalabb korú ligeterdő részekben célszerű kihelyezni, és figyelembe kell venni a majd kialakításra kerülő tanösvény útvonalát is, mivel az odúk és az azokat használó állatok bemutatása szerves részét képezheti a tanösvény programjának.

Cél: A denevér fajok védelme.

Felelős: A terület természetvédelmi kezelője és a MME helyi csoportja.

Időpont: Folyamatosan.